

การศึกษาการใช้กลุ่มบำบัดทางความคิดและพฤติกรรมต่อการดื่มสุรา
ในผู้ป่วยโรคจิตจากสุรา สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา

นางจิริรัตน์ ไกรวงษ์

โครงการศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

T24121812

A STUDY OF USING GROUP COGNITIVE BEHAVIOR THERAPY ON ALCOHOL
CONSUMPTION IN ALCOHOLIC PSYCHOSIS PATIENTS
SOMDET CHAOPRAYA INSTITUTE OF PSYCHIATRY

Miss Jarerat kaiuaong

An Independent Study Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Nursing Science in Mental Health and Psychiatric Nursing
Faculty of Nursing
Chulalongkron University
Academic Year 2008

หัวข้อโครงการศึกษาอิสระ

การศึกษาการใช้กลุ่มบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม
ต่อการดื่มสุรา ในผู้ป่วยโรคจิตจากสุรา สถาบัน
จิตเวชศาสตร์สมเด็จพระเจ้าพระยา

โดย

นางจิริรัตน์ ไกรวงษ์

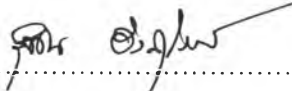
สาขาวิชา

การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

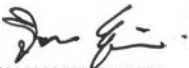
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศึกษาอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลีอนุชวัชชัย

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับโครงการศึกษาอิสระฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ. หญิง ดร. ยูพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบโครงการศึกษาอิสระ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศึกษาอิสระ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลีอนุชวัชชัย)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(นางเพชรี คันธสายบัว)

จรีรัตน์ ไกรวงษ์ : การศึกษาการใช้กลุ่มบำบัดทางความคิดและพฤติกรรมต่อการดื่มสุรา
ในผู้ป่วยโรคจิตจากสุรา สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา (A STUDY OF USING
GROUP COGNITIVE BEHAVIOR THERAPY ON ALCOHOL CONSUMPTION IN
ALCOHOLIC PSYCHOSIS PATIENTS SOMDET CHAOPRAYA INSTITUTE OF
PSYCHIATRY) อ. ที่ปรึกษา: รศ. ดร. อรพรรณ ลือบุญวัชชัย, 174 หน้า.

การศึกษาระยะแบบกลุ่มเดี่ยววัดผลก่อนหลังครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการดื่ม
สุราของผู้ป่วยจิตสุรา ก่อนและหลังการเข้าร่วมการใช้กลุ่มบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม กลุ่ม
ตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยโรคจิตจากสุราที่รับการรักษาในแผนกผู้ป่วยใน สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จ
เจ้าพระยา จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการศึกษามี 3 ชุด ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ใน
การทดลอง คือ โปรแกรมกลุ่มบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม 2) เครื่องมือกำกับการศึกษา คือ
แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มสุรา และ 3) แบบสอบถาม
ปริมาณการดื่มสุราของ Sobell et al. (1992) เครื่องมือทั้ง 3 ชุดได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตาม
เนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำนวน 3 ท่าน สำหรับเครื่องมือ
ชุดที่ 2 ได้วิเคราะห์ความเที่ยงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค Cronbach alpha
coefficient ค่าความเที่ยง 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที (t-test)

ผลการศึกษาที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

การดื่มสุราของผู้ป่วยโรคจิตจากสุรา หลังได้รับกลุ่มบำบัดทางความคิดและพฤติกรรมต่ำ
กว่าก่อนได้รับกลุ่มบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาขาวิชา การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนิสิต..... จี 3394 ไกรวงษ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ. อ.

5077804436 : MAJOR MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING

KEY WORD : COGNITIVE BEHAVIORAL THERAPY / GROUP THERAPY / ALCOHOLIC
PSYCHOSIS / ALCOHOL CONSUMPTION

JARERAT KAIUAONG: A STUDY OF USING GROUP COGNITIVE BEHAVIOR
THERAPY ON ALCOHOL CONSUMPTION IN ALCOHOLIC PSYCHOSIS
PATIENTS SOMDET CHAOPRAYA INSTITUTE OF PSYCHIATRY.

INDEPENDENT STUDY ADVISOR : ASSOC.PROF. ORAPHUN
LUEBOONTHAVATCHAI, Ph. D., 174 pp.

This independent study was aimed to drink alcohol of patient alcoholic psychosis disorder before and after receiving group cognitive behavior therapy. The study sample were 20 patient with alcoholic psychosis disorder who admitted in Somdet chaopraya institute of psychiatry .The instruments utilized in this study were 1) Group Cognitive Behavior Therapy Program, 2)The Process of Change Alcohol Questionnaire and 3)Time Line Follow Back. All instruments were validated for content validity by three professional experts.The reliability of the Questionnaire was.84. Statistical techniques used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and paired t = test.

The major finding was as follows:

alcohol consumption of patient alcoholic psychosis disorder after receiving group cognitive behavior therapy was less than before receiving group cognitive behavior therapy significantly, at the .05 level.

Field of study Health and Psychiatric Nursing
Academic year 2008

Student's signature.....

Jarurat Kaiuaong

Advisor's signature .....

Oraphun Lueboonthavatchai

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย ที่สละเวลาเอาใจใส่ให้การปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอย่างใกล้ชิด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการศึกษา และสนับสนุน ให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาดำเนินการศึกษาอิสระ ผู้ศึกษามีความประทับใจและซาบซึ้งในความเมตตากรุณา และเสียสละของอาจารย์ในการประสิทธิประสาทวิชาของท่านเป็นที่สุด จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ ประธานสอบโครงการศึกษาอิสระ และ อาจารย์เพชร คันธสายบัว กรรมการสอบโครงการศึกษาอิสระ ที่กรุณาเสริมแรงให้กำลังใจ ให้ข้อคิด คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่า จนทำให้การศึกษาอิสระสำเร็จได้ ขอกราบขอบพระคุณ ดร. ครุณี ภู่อ่าว ที่กรุณาให้ห้องค้ความรู้เฉพาะเกี่ยวกับการบำบัด และให้นำเครื่องมือมาใช้ในการศึกษา ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์นิชนันท์ คำถ่าน ที่กรุณาให้ห้องค้ความรู้เฉพาะเกี่ยวกับการบำบัดและฝึกทักษะการบำบัด ให้โอกาสได้ศึกษาเรียนรู้ ให้คำปรึกษาและให้นำเครื่องมือมาใช้ในการศึกษา ขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่กรุณาประสิทธิประสาทความรู้ และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ศิษย์

ขอกราบขอบพระคุณ นายแพทย์สินเงิน สุขสมปอง รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพฯ ที่กรุณาให้โอกาสได้ศึกษาเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ สนับสนุนและให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะในการศึกษา ขอกราบขอบพระคุณ คุณกาญจนา เหมรัตน์ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล ที่ให้โอกาสได้ศึกษาเรียนรู้ ขอกราบขอบพระคุณ บุคลากรกลุ่มงานจิตเวช ยาเสพติด ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้ข้อคิด คำแนะนำ แนะนำแนวทาง ให้กำลังใจเป็นที่ปรึกษา ใกล้ชิด และสนับสนุนเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณบุคลากรสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยาทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการ ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมโครงการทุกท่านที่สนใจ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณ คุณแม่บุญคง ไกรวงษ์ ที่เป็นบุคคลสำคัญในชีวิต ที่ทำให้มีกำลังใจ ในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มาตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการ ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมรุ่น ที่ให้กำลังใจ คอยให้ความช่วยเหลือ และให้ความห่วงใยเสมอมา

ขอบพระคุณ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่ให้ทุนสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้

จรีรัตน์ ไกรวงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการศึกษา.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐานการศึกษา.....	5
สมมติฐานการศึกษา.....	8
ขอบเขตของการศึกษา.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุรา.....	12
2. การพยาบาลผู้มีปัญหาสุขภาพจิตจากสุรา.....	21
3. การบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคจิตจากสุรา.....	28
4. การบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม.....	31
5. แนวคิดการบำบัดแบบกลุ่ม.....	37
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	47
ขั้นตอนการศึกษา.....	59
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
รายการอ้างอิง.....	103

ภาคผนวก		
ภาคผนวก ก	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ	110
ภาคผนวก ข	ข้อมูลสำหรับประชากรตัวอย่าง	112
ภาคผนวก ค	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	117
ภาคผนวก ง		
	1. ใบรับรองการพิจารณาจริยธรรม	169
	2. เอกสารรับรองโครงการวิจัย	170
	3. จดหมายเชิญผู้ทรงคุณวุฒิควบคุมการฝึกการใช้โปรแกรม การบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม	171
ประวัติผู้ศึกษา		174

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวอย่างเครื่องมือที่ได้แก้ไขตามมติคณะกรรมการด้านการวิจัย.....	58
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ	82
3	จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการดื่มสุรา ก่อนเข้ารับการรักษา ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวันที่มีกัดื่มสุรา ความคิดที่ดื่มสุรา สาเหตุของการ ดื่มสุรา เหตุการณ์ที่มีกัดื่มสุรา ผลกระทบจากการดื่มสุรา	84
4	เปรียบเทียบคะแนนของทัศนคติที่มีต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดื่มสุร่าก่อนการบำบัดและหลังการบำบัดของกลุ่มตัวอย่าง.....	86
5	เปรียบเทียบปริมาณการดื่มสุร่าก่อน หลัง การได้รับการบำบัด 1 เดือน	88